

PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 16 Chwefror, 2017

YN BRESENNOL: Cynghorydd Alun Wyn Mummery (Is-gadeirydd yn y Gadair)

Cynghorwyr T LI Hughes MBE, Carwyn Jones, R LI Jones, G O Jones, Dylan Rees a Dafydd Rhys Thomas.

Mr. Keith Roberts – Cynrychiolydd yr Eglwys Gatholig.

Aelodau eraill o'r Cyngor Sir a wahoddwyd i'r cyfarfod

Cynghorwyr Lewis Davies, R.A. Dew, John Griffith, T. Victor Hughes, K.P. Hughes, Llinos M. Huws, R. Meirion Jones.

WRTH LAW: Prif Weithredwr,
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymuned a Gwella Gwasanaethau),
Pennaeth Dysgu,
Rheolwr Datblygu Economaidd (APD),
Swyddog Sgriwtini (GR),
Swyddog Pwyllgorau (MEH).

YMDDIHEURIADAU: Cynghorwyr Jim Evans, Richard O. Jones (Aelodau o'r Pwyllgor)

Ms. Anest Gray Frazer – Cynrychiolydd yr Eglwys yng Nghymru

Cynghorwyr Aled M. Jones, H. Eifion Jones, Ieuan Williams.

HEFYD YN BRESENNOL: Mr. Elfyn V. Jones, GwE - Uwch Ymgynghorydd Her (mewn perthynas ag eitem 4)

Mr. Vaughan Williams – Estyn (Arsylwr) (mewn perthynas ag eitemau 4 a 5),

Mr. Iwan Thomas – Rheolwr Rhaglen Rhanbarthol – Sgiliau a Chyflogaeth (Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru) (mewn perthynas ag eitem 6).

Dywedodd yr Is-gadeirydd yn y Gadair fod y Cadeirydd, y Cynghorydd Jim Evans, yn absennol o'r cyfarfod am resymau personol.

Penodwyd y Cynghorydd G.O. Jones yn Is-Gadeirydd ar gyfer y cyfarfod hwn yn unig.

1 YMDDIHEURIADAU

Fel y nodir uchod.

2 DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Dim.

3 COFNODION

Cafodd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Ionawr, 2017 eu cadarnhau fel cofnod cywir.

4 ADRODDIAD CYNNYDD SAFONAU YSGOLION

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Dysgu mewn perthynas â'r uchod.

Nododd y Pennaeth Dysgu mai prif ddiben yr adroddiad yw trafod y cynnydd io ran safonau ysgolion yn ystod blwyddyn academiaidd 2015/16. Disgwylir y bydd Ynys Môn yn 10^{fed} allan o'r 22 Awdurdod Lleol yng Nghymru o ran y dangosyddion perfformiad a nodir gan Estyn.

Rhoddodd Mr. Elfyn V. Jones, - Uwch Ymgynghorydd Her gyda GwE, drosolwg o berfformiad yr awdurdod lleol yn y cyfan o'r cyfnodau allweddol yng Nghwricwlwm Cenedlaethol Cymru.

Asesiad Cyfnod Sylfaen

Mae'r prif ddangosydd ar gyfer y cyfnod allweddol Sylfaen yn siomedig gan fod Ynys Môn wedi disgyn yn is na'r targed ym mhob categori o gymharu â'r lefelau perfformiad Cenedlaethol; mae hyn yn gosod yr awdurdod lleol yn llawer is na'r disgwyl ar gyfer blwyddyn academiaidd 2015/16. Fodd bynnag, nododd na chafodd y lefelau targed hyn eu hamlygu fel pryderon yn ystod Archwiliadau Estyn.

Cyfeiriodd y Prif Weithredwr at y data a gyflwynwyd i'r Pwyllgor a nododd fod Ysgolion Môn, yn y cyfnod Sylfaen yn 21^{ain} allan o 22 awdurdod lleol mewn perthynas â'r Iaith Gymraeg. Mynegodd bryder am ddilysrwydd yr asesiad. Dywedodd y dylid gwneud pob ymdrech i sicrhau bod asesiadau diwedd cyfnod sylfaen yn ddilys ac yn ddibynadwy.

Asesiad Cyfnod Allweddol 2

Mae perfformiadau cyfnod allweddol 2 yn is nac yn 2015 ond mae dal 2.7% yn uwch na'r targedau a osodwyd gydag Ynys Môn yn 9^{fed} o'r holl awdurdodau yng Nghymru.

Asesiadau Cyfnod Allweddol 3 a 4

Mae perfformiad cyfnod allweddol 3 yn uwch yn Ynys Môn na'r meincnod yng Nghymru a osodir gan Lywodraeth Cymru.

Mae yna agweddau cadarnhaol o ran perfformiad cyfnod allweddol 4 ar Ynys Môn ond mynegodd yr Uwch Ymgynghorydd Her siom yn gyffredinol gan fod yr ysgolion

uwchradd mewn safle ychydig yn is yn y rhan fwyaf o ddangosyddion allweddol gan fod y cynnydd cenedlaethol wedi bod yn uwch. Does dim un o'r 5 ysgol uwchradd yn Ynys Môn wedi cyflawni'r trothwy o 70% uwchben y prif ddangosyddion a nodwyd gan Lywodraeth Cymru, fodd bynnag fe gyflawnodd 3 ysgol uwchradd hyn mewn Cymraeg, Saesneg a Mathemateg.

Codwyd y materion canlynol gan yr Aelodau:-

- Cyfeiriodd y cwestiynau at y ffaith y cafodd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol, yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ym mis Chwefror 2016, sicrwydd y byddai prosesau ar gyfer asesu plant mewn ysgolion a safoni data yn cael eu rhoi mewn lle ac y byddai hyfforddiant yn cael ei ddarparu i athrawon er mwyn codi safonau yn ysgolion yr Ynys. Ymatebodd yr Uwch Ymarferydd Her gan ddweud bod Ymgynghorwyr Her bellach yn gweithio'n wahanol gydag ysgolion er mwyn gwella safonau o fewn y gwahanol gamau allweddol. Mae'r unigolion hyn yn hyfforddi athrawon ar hyn o bryd ac maent wedi eu hawdurdodi i ymweld ag ysgolion yn amlach er mwyn mynd i'r afael â'r problemau sydd wedi'u hadnabod. Cynhaliwyd trafodaethau gyda Phenaeithiaid o ran y targedau disgwylidig sydd wedi'u sefydlu eleni ac mae rhaglen heriol fwy cadarn wedi'i sefydlu er mwyn gwella perfformiad yn y lefelau cyfnod allweddol. Nododd y Pennaeth Dysgu hefyd bod gwelliannau yn digwydd yn raddol a bod ysgolion a Phenaeithiaid ac Aelodau Etholedig fel rhan o'u rôl fel llywodraethwyr ysgolion hefyd yn gyfrifol am sicrhau bod safonau'n gwella yn yr ysgolion.
- Codwyd cwestiynau am faint dosbarthiadau ac a yw athrawon yn cael digon o amser i gynllunio/paratoi ar gyfer gwersi ac a oes diffyg capasiti o fewn timau rheoli ysgolion yr Ynys er mwyn galluogi blaen-gynllunio. Ymatebodd y Pennaeth Dysgu y gall y llwyth gwaith fod yn fwy heriol i'w reoli ar gyfer Penaeithiaid sydd ag ond ychydig neu ddim amser di-gyswllt mewn ysgolion llai a lle hefyd y byddant yn dysgu dau neu dri grŵp blwyddyn yn yr un ystafell ddosbarth. Nododd y Pennaeth Dysgu hefyd bod disgwyliad yn amodau a thelerau gwaith athrawon bod pob athro/athrawes yn derbyn 10% o oriau di-gyswllt ar gyfer Cynllunio, Paratoi ac Asesu ac y dylent dderbyn hyn bob wythnos; nid oedd yn ymwybodol nad oedd hyn yn digwydd mewn unrhyw ysgol ar yr Ynys.
- Codwyd cwestiynau o ran a yw arferion gorau'n cael eu rhannu rhwng yr ysgolion sy'n perfformio orau ac ysgolion eraill nad ydynt o anghenraid yn cyflawni yn ôl y disgwyl. Dywedodd y Pennaeth Dysgu bod proses yn ei lle er mwyn i staff mewn ysgolion sy'n tanberfformio allu rhannu arferion gorau yr ysgolion sy'n perfformio'n well a hynny o fewn rhaglen hyfforddiant a hyfforddi o dan arweiniad GwE;
- Codwyd cwestiynau am yr anawsterau a brofwyd gan y rhan fwyaf o awdurdodau lleol wrth geisio penodi Arweinwyr/Penaethiaid o fewn ysgolion a gofynnwyd sut mae'r Awdurdod hwn yn mynd ati i geisio datrys y broblem. Dywedodd y Pennaeth Dysgu bod trafodaethau wedi eu cynnal â chynrychiolwyr GwE er mwyn adnabod yr unigolion hynny sydd wedi dangos potensial a thalent i allu bod yn arweinwyr ysgolion, pan fydd cyfleoedd yn codi. Mae unigolion sydd â photensial mewn ysgolion eisoes wedi eu hadnabod ac ar hyn o bryd, mae'r awdurdod lleol wrthi'n llunio rhaglen, mewn cydweithrediad â GwE, er mwyn mentora'r unigolion hynny a sicrhau bod ganddynt y sgiliau rheoli ac arwain angenrheidiol.

- Dywedodd yr Aelod Portffolio Addysg, bod cyfrifoldeb arnynt fel Llywodraethwyr Ysgolion, i sicrhau bod disgyblion yn cael yr addysg gorau bosibl a bod yn rhaid i lywodraethwyr hefyd fod yn barod i herio perfformiad ysgolion. Cwestiynodd sut mae GwE yn delio â'r broblem o wneud ysgolion yn fwy rhagweithiol o ran mynd i'r afael â thanberfformiad. Nododd y Pennaeth Dysgu bod 3 ysgol a oedd yn tanberfformio y llynedd wedi defnyddio 40% o'r adnodd gwella ysgolion GwE yn ystod y flwyddyn academaidd ddiwethaf. Rhoddodd yr Uwch Ymarferydd Her enghraifft o'r rhaglen waith a sefydlwyd gan GwE ar gyfer 3 ysgol a gafodd eu hadnabod fel rhai categori coch/melyn o system gategoreiddio newydd Llywodraeth Cymru, rhai yr oedd y Pwyllgor Sgriwtini wedi eu harchwilio ym mis Hydref 2016. Mae GwE yn rhoi i Benaethiaid raglenni hyfforddiant a chyflwyniadau, maent yn craffu ar waith ysgolion ac yn gwahodd ysgolion sy'n perfformio'n dda i rannu arferion da drwy hyb Gwynedd a Môn. Nododd fod croeso i unrhyw Aelod Etholedig gysgodi Ymgynghorydd Her mewn ymweliad ag ysgol a oedd angen cefnogaeth.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

GWEITHRED: Fel y nodwyd uchod.

5 ADRODDIAD BLYNYDDOL Y GRŴP ADOLYGU CYNNYDD YSGOLION

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Dysgu mewn perthynas â'r uchod.

Nododd y Pennaeth Dysgu bod Grŵp Adrodd ar Gynnydd Ysgolion wedi'i sefydlu ym mis Tachwedd 2012 a hynny yn dilyn argymhellion mewn adroddiad Estyn ar ansawdd gwasanaethau Addysg ar gyfer plant a phobl ifanc ar Ynys Môn. Nod y Grŵp yw cynorthwyo'r Gwasaneth Addysg i wella perfformiad ysgolion ar yr Ynys drwy gynyddu a datblygu atebolrwydd Lleol ar gyfer perfformiad ysgolion a rhoi gwybodaeth i aelodau lleol am y gyrwyr perfformiad allweddol a'r heriau sy'n wynebu ysgolion ar Ynys Môn. Bu'r Grŵp Adolygu YN adnabod ysgolion yr hoffent eu hadolygu a gwahoddwyd Pennaethiaid, Cadeirydd a Llywodraethwyr a'r Ymgynghorydd GwE perthnasol (Gwella Gwasaneth Ysgolion Rhanbarthol) i fynychu er mwyn trafod safonau cyrhaeddiad, materion cynhwysiant, presenoldeb a rheolaeth adnoddau sy'n cynnwys agweddau cyllidol a rheoli.

Roedd prif negeseuon y Grŵp Adolygu Cynnydd Ysgolion ar gyfer 2016 fel â ganlyn:-

- Gweithiodd ysgolion yn dda gyda GwE ac roeddent yn ganmoliaethus am ansawdd y gefnogaeth a ddarparwyd. Roedd gan yr holl ysgolion dystiolaeth o ddefnyddio cynlluniau datblygu/gwella i ddatrys meysydd gwan o berfformiad ac i wella perfformiad;
- Cydweithiodd ysgolion yn dda ag ysgolion eraill ar yr Ynys er mwyn gwella arferion da ond mynegodd un ysgol ei siom am effeithlonrwydd y cynllun lleol;
- O dan system raddio ysgolion yn ôl codau lliw Llywodraeth Cymru, roedd rhai ysgolion wedi eu categorio yn well nag eraill, ond mae pob ysgol wedi ymrwmo i wella safonau addysg ar gyfer pob disgybl.
- Roedd cynrychiolwyr ysgol a fynychodd y Grŵp Adolygu yn agored wrth adnabod gwendidau ym mherfformiad yr ysgolion ac roeddent yn gallu darparu

esboniad dilys dros hyn e.e. cynnydd yn y niferoedd sydd ag anghenion arbennig, disgyblion sydd â sgiliau Cymraeg llai datblygedig neu swyddi gwag sydd angen eu llenwi.

- Cyfeiriodd ysgolion at anawsterau recriwtio wrth geisio dod o hyd i athrawon profiadol a Phenaeithiaid er mwyn ceisio llenwi swyddi gwag. Roedd gan rai ysgolion amheuan am y posibilrwydd o gyflwyno asiantaeth recriwtio genedlaethol i lenwi swyddi dros dro ond ystyriodd eraill nad oedd bai ar y broses recriwtio ond ei fod yn fwy o adlewyrchiad o'r broblem genedlaethol o ran y nifer cyfyngedig o athrawon profiadol sy'n barod i lenwi swyddi gwag a swyddi penaethiaid, yn enwedig drwy gyfrwng y Gymraeg;
- Mae gan ysgolion enw da yn eu cymunedau;
- Mae'r gefnogaeth yn parhau ar gyfer addysg grefyddol a'i bwysigrwydd wrth ddatblygu gwerthoedd cymdeithasol ac ymddygiad cadarnhaol.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad ac i barhau â gwaith y Grŵp Adolygu Cynnydd Ysgolion.

GWEITHRED: Fel yr uchod

6 CYNLLUN SGILIAU RHANBARTHOL – BWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd mewn perthynas â'r uchod.

Nododd y Rheolwr Datblygiad Economaidd y sefydlwyd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB) er mwyn cydlynu'n well y datblygiad economaidd strategol ar sail ranbarthol mewn ymateb i'r pwysau ar arian cyhoeddus. Mae cydlyniant a darpariaeth rhanbarthol o ran cyflogaeth a sgiliau yn un o'r meysydd allweddol ar gyfer yr NWEAB. Mae Llif Gwaith Sgiliau a Chyflogaeth yr NWEAB wedi eu mabwysiadu a'u cydnabod gan Lywodraeth Cymru fel un o'i dair Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol ledled Cymru.

Croesawodd y Cadeirydd Mr Iwan Thomas, Rheolwr Rhaglen Rhanbarthol – Sgiliau a Chyflogaeth o'r NWEAB i'r cyfarfod. Rhoddodd Mr Iwan Thomas gyflwyniad i'r cyfarfod ar Gynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru. Tynnodd sylw at y ffaith mai nod yr NWEAB yw gwella a diweddarau cronfa sgiliau'r ardal a datblygu cyflogaeth yng Ngogledd Cymru. Gyda'r cyfleoedd cyflogaeth fydd ar gael ar yr Ynys dros y deng mlynedd nesaf, bydd angen i gyflogwyr gael cymorth pellach er mwyn gyrru darpariaeth sgiliau sy'n ymateb i'w hanghenion. Bydd y rhai hynny sy'n chwilio am waith angen y sgiliau er mwyn cael mynediad i gyflogaeth gynaliadwy, tra bydd y rhai hynny sydd mewn gwaith angen cymorth pellach er mwyn gallu datblygu eu potensial i allu cystadlu am gyfleoedd cyflogaeth mewn gwahanol brosiectau mawr a fydd yn cael eu sefydlu ar yr Ynys h.y. y sector ynni ac amgylchedd, uwch weithgynhyrchu, adeiladwaith, sectorau creadigol a digidol, gofal iechyd a chymdeithasol, twristiaeth a lletygarwch a gweithgynhyrchu bwyd a diod.

Nododd Mr. Thomas yr heriau rhanbarthol canlynol a oedd yn bodoli o ran sgiliau a chyflogaeth:-

- Cyflogwyr i fynd i'r afael â chynllunio olyniaeth yn ogystal â gweithlu sy'n heneiddio mewn sectorau allweddol;
- Cadw pobl ifanc mewn cyflogaeth gynaliadwy o fewn y rhanbarth wedi iddynt gwblhau eu hastudiaethau;
- Datblygu model broceriaeth sgiliau rhanbarthol yn seiliedig ar yr hyn a ddarparwyd wrth adeiladu Carchar Gogledd Cymru.
- Cynyddu'r niferoedd sy'n astudio pynciau STEM a hyrwyddo'r pynciau hynny a sicrhau bod gan bobl sgiliau sy'n cyd-fynd â gofynion cyflogwyr;
- Darparu datrysiadau sgiliau rhanbarthol ar gyfer prosiectau trawsnewid ochr yn ochr â hyrwyddo agosrwydd lleol;
- Cefnogi datblygiad cynaliadwy ac arloesedd yn ein sectorau twf er mwyn darparu llwybrau gyrfa deniadol.

Cododd yr Aelodau y materion canlynol:-

- Mae angen annog pobl ifanc sydd wedi gadael Ynys Môn i fynd i Brifysgolion a Cholegau i ddychwelyd ar gyfer cyfleoedd cyflogaeth posibl a fydd ar gael yng Ngogledd Cymru ac Ynys Môn;
- Mae angen cynnwys Cymunedau'n Gyntaf Môn yn y rhestr o bartneriaid allweddol ar Fwrdd Uchelgais Gogledd Cymru;
- Mae angen i Ffeiriau Gyrfa mewn ysgolion uwchradd roi cyngor i ddisgyblion am y pynciau sydd angen iddynt eu hastudio er mwyn gallu cystadlu am y cyfleoedd cyflogaeth fydd ar gael yng Ngogledd Cymru;
- Tra bod angen i bobl ifanc fod yn ymwybodol bod pynciau STEM yn bwysig a gyfer datblygwyr mawr yng Ngogledd Cymru, mae angen tynnu sylw at bynciau busnes hefyd h.y. Adnoddau Dynol, Gweinyddiaeth, Cyfreithiol, Sector Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Twristiaeth a Lletygarwch;
- Mae angen gwarchod cwmnïau lleol pan fydd prosiectau mawr posibl yn dod i'r amlwg yng Ngogledd Cymru. Mae'n anorfod y bydd cwmnïau yn colli gweithwyr medrus i gyflogwyr mawr.

PENDERFYNWYD:-

- **Cefnogi'r argymhellion sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyflogaeth a Sgiliau Rhanbarthol ac i gefnogi'r cyflenwad o sgiliau sydd eu hangen ar gyfer twf economaidd yn Ynys Môn a Gogledd Cymru yn y dyfodol;**
- **Y dylid cyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor Sgriwtini ymhen deuddeg mis yn eu diweddarau ar berfformiad y Cynllun Sgiliau Rhanbarthol o ran y buddion a'r effeithiau ar drigolion Ynys Môn;**
- **Bod angen i bobl ifanc fod yn ymwybodol o bynciau busnes o gymharu â phynciau STEM mewn perthynas â chyfleoedd cyflogaeth sydd ar gael.**

GWEITHRED : Fel y nodwyd uchod.

7 CYFARFOD NESAF

Nodi y cynhelir cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor hwn ar 15 Mawrth, 2017 am 2:00pm.

Daeth y cyfarfod i ben am 4.05 pm

**CYNGHORYDD ALUN MUMMERY
IS-GADEIRYDD YN Y GADAIR**